

RENZO CALLIGARO, DUHOVNIK, KI POL STOLETJA DIŠI PO SVOJIH OVCAH

Erika Jazbar

*Komisija z
nagrajencem: od
leve Ivo Jevnikar,
Erika Jazbar,
Renzo Calligaro,
Tomaž Simčič;*

*desno: cerkev sv.
Jurija v Bardu
(vse slike: foto Ivo
Žajdela)*

Naneslo je, ali pa se to ni zgodilo slučajno, da smo, odkar sodelujem v komisiji, ki podeljuje Černetovo nagrado in deluje v okviru istoimenske knjižnice, za izročitev izbrali nedeljsko ali praznično sveto mašo, ki ostaja predvsem na obrobju, pa naj bo to zemljepisno, družbeno ali narodno, ena izmed zadnjih oaz spontanega ter obenem rednega in organiziranega srečevanja, ki ni pogojena z dopusti zaposlenih ali dotacijami. Obiskovanje ni dolžnostno, kar pomeni, da ne boš srečal kislih obrazov tistih, ki bi radi bili drugje. Kjerkoli že si, deluje povsod znano, tudi pesem, predvsem pa boš v vsaki cerkvi občutil stik s presežnim, notranji mir, spokojnost.

Tako je bilo v Rojanu z Zulejko Devetak januarja 2021 v polnem covidnem valu, ko nam je bila ministrica Helena Jaklitsch, ki je vročila nagrado, hvaležna, da se je lahko udeležila svete maše,

saj so bila v matici takrat bogoslužja le po spletu, radiu in televiziji. Tako je bilo z Ivico Švab decembra 2021 pri Sv. Ivanu v Trstu, ko je pandemija nekoliko popustila, na slikah pod Kraljevimi freskami v kapeli šolskih sester pa smo bili še vedno vsi z maskami. Tako je bilo v Špetru z Anito Bergnach in Vesno Jagodic decembra 2022, ko je bilo pandemsko obdobje mimo, tu pa tam je na slikah še kaka maska. Tako je bilo tudi dan po Božiču 2023 v oddaljenem Bardu, na praznik sv. Štefana, prvega mučenca – pričevalca, kar v dobesednem prevodu pomeni grški izvirnik martys. In kar je nagrajenec med sveto mašo, ki jo v tem odročnem kraju daruje že pol stoletja, večkrat poudaril.

Terska dolina je tako kot Benečija, Rezija in Karnajska dolina ganljivo lepa in obenem preizkušena dežela: zaradi zemljepisne lege, izseljevanja tudi iz goratih vasi nad Terom, demografskega krča, zatiranja slovenskega, ki ob

prehodu v novo tisočletje na teh koncih še ni zaključena zgodba.

Renzo Calligaro, ki bo junija dopolnil 80 let, je Furlan, doma iz nižinskega kraja Madonna di Buja, s slovensko kulturo se je prvič srečal v videmskem semenišču z goriškim profesorjem msgr. Oskarjem Simčičem, leta 1973 je bil kot mlad duhovnik poslan za dušnega pastirja v Tersko dolino, v Bardo in Zavarh. Posvečen je bil štiri leta prej, leta 1969.

Odtlej deluje na tem koščku Videmskega med Rezijo in Nadiškimi dolinami, ki mu je zelo kmalu prirasel k srcu, s časom pa postal del njegove biti. Njegovo ime je neločljivo povezano z ikono hoje proti toku iz teh krajev, Viljemom Černom, s katerim sta reševala, obujala, ohranjala in predvsem uporabljala domače slovensko narečje, tudi z uvedbo branja berila med nedeljsko mašo, petja slovenskih cerkvenih pesmi, z izdajo mašnih beril *Boava besieda*. Širila sta vedenje o terskem slovenstvu, pisala članke, sodelovala na takih in drugačnih srečanjih, sprejemala obiske, delegacije, predvsem pa delala med ljudmi, spodbujala domačine, naj čuvajo, ohranjajo in vrednotijo jezik in kulturno specifiko.

Na krajši slovesnosti ob podelitvi nagrade po sveti maši je prisotne v imenu domačinov nagovoril Viljemov sin Igor, prebral je tudi očetov tekst, med mašo je igral na orgle, nagrajenec je nanj pogledal vsakokrat, ko je iskal potrditev za scenosled, ki je bil na tisti praznični dan nekoliko spremenjen.

36. Černetovo nagrado je komisija dodelila gospodu Calligaru "za njegovo delo na verskem in kulturnem področju s posebnim ozirom na njegovo vztrajno prizadevanje za ohranjanje domačega narečja prebivalcev Terske doline, za ovrednotenje njegovih tradicij tako v verskem kot v kulturnem življenju, za oživitev slovenskega liturgičnega petja", pravi obrazložitev, ki jo beremo tudi na diplomi.

V meglenem jutru na štefanovo smo se na daljšo pot do cerkve sv. Jurija, ki je bila po silovitem potresu iz leta 1976,

ki je močno prizadel te kraje, nanovo zgrajena in posvečena leta 1992, za kar si je župnik Calligaro močno prizadeval, podali z različnih koncev. V Bardo ne prideš mimogrede, za obisk tega kraja se moraš odločiti, tako kot za Zavarh, ki ga pevci primorskih zborov poznajo zaradi sklepnega dejanja vsakoletne Primorske poje, ki se zaključí v tamkajšnji cerkvi, ki jo je tudi porušil potres. Da bi jo nanovo zgradili, se je močno zavzemal ravno župnik Calligaro. V njej odmevajo tudi orgle Ivana Kacina, križev pot pa bogatijo napisi v terskem narečju.

Cerkev v Bardu bdi nad vasjo, nad etnografskim muzejem, na vrhu strmega stopnišča. V Tersko dolino se je tudi tokrat pripeljala državna sekretarka pri vladnem Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Vesna Humar, ki je na povabilo, da bi vročila nagrado, odgovorila

Zgoraj: Renzo Calligaro mašuje v Bardu, ob njem glasbeniki, ki so spremljali bogoslužje;

spodaj: v imenu domačih vernikov je prisotne nagovoril Igor Černo.

takoj, saj se zaveda pomena prisotnosti in podpore matične države predvsem na narodnem obrobju.

V Bardo se je iz Nove Gorice pripeljala nečakinja Dušana Černetič Ana Marija Prijatelj, ki je vrsto let zvesta spremljevalka podelitve in se udeležuje dogodka, tudi če mora za to na daljšo in ne ravno enostavno pot v zimskih razmerah, ki so bile tudi v tej gorski vasi milejše kot sicer, a vendarle decembrske.

Iz Ljubljane je prišel časninar *Družine* Ivo Žajdela, ki je o dogodku v Bardu napisal daljšo reportažo najprej za spletno stran časopisa, nato za tiskano izdajo, kjer je izšla na dveh straneh tednika. Ob njem je medije zastopal še snemavec in novinar našega radia in televizije Niki Filipovič, ki zna izražati svojo tankočutnost ne le s posnetki, temveč tudi z besedo.

V cerkvi sv. Jurija so nas sprejeli domači verniki, nagrajenec, glasbeniki. Sveto mašo v italijanskem jeziku je obogatilo slovensko narečje, bralec berila je nosil palestinski *kefiah* in prisotne brez besed spomnil na vojno v Sveti deželi, odmevale so znane slovenske melodije in pesmi, ki spremljajo slovensko bogoslužje po vsem svetu.

Župnik Calligaro se je ganjeno zahvalil za pozornost, nagrado je sprejel v imenu vseh čedermacev, duhovnikov in laikov, ki so delovali v nemogočih pogojih na tem koncu slovenstva. Njim je posvečen tudi novi vitraj nad vhodom s podobo sv. Trojice, ki so ga v cerkvi namestili v covidnem obdobju.

Po podelitvi, ko smo se zbrali v spodnji gostilni, si je nagrajenec zaželel, da na diplomu dodamo, da si "nagrado zaslužijo g. Arturo Blasutto, prof. Viljem Černo in ostali pričevalci slovenstva". Diplom pa bo obesil na vidnem mestu v cerkvi, je še dodal.

Slovenstvo, krščanstvo, demokracija je sintagma, ki me spremlja, odkar pomnim. V zadnjih letih jo v javnosti manj ponavljamo, še danes pa na svoji poti še kar pogosto srečujem ljudi, ki te vrednote živijo, jih uresničujejo, omogočajo koščkom sveta, ki so jim zaupani,

da proti vsaki logiki ohranjajo v sebi življenje. Brez njihovega sija bi že zdavnaj usahnili. Pogosto so tudi iskreno začudeni, ko ljudje "od zunaj" dojamejo njihovo svetlobo. "Saj ne delam nič posebnega," radi pristavijo.

"Da je domača beseda, beseda materinih uspravank, beseda najbolj intimnih misli del najglobljega bistva človeka, je spoznanje, ki ga zmorejo le redki plemeniti ljudje," so bile besede Vesne Humar.

Župnik Renzo Calligaro je napisal tudi meditacije za Križev pot, posvečen Beneškim Slovincem. To je bil glasbeni, umetniški in publicistični podvig iz leta 2018, v katerem se Jezusova kalvarija prepleta s trpljenjem petnajstih domačih slovenskih dušnih pastirjev, ki so ljudem stali ob strani in jim omogočili, da so kot udje slovenskega naroda preživeli tudi v času demokracije.

Nagrado je vročila državna sekretarka Vesna Humar;

Renzo Calligaro in Arturo Blasutto, nečak čedermaca iz Karnajske doline (spodaj)

